RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

I ÅRG. STOCKHOLM, 1 OKTOBER 1912. N:r 15.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad
Redaktör: ELISABETH KREY.
Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Distribuering i Stockholm:
Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.
9 f. m.—7 e. m.
Prenumeration genom posten
Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.
» » 4:de kvartalet 25 öre.
För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.
Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.
Rikstel. 456. Allm. tel. 604.
9 f. m.—7 e. m.

Den husfrid, som ej är byggd på bättre grundvalar än att den ramlar för en skiljaktig politisk uppfattning, den är ej värd att stöttas. Må den ramla! Kanske kan på dess ruiner byggas en solidare gemenskap mellan man och hustru, där rätten för den senare att ha sin självständiga mening helt och fullt respekteras och där mannen med aktning kan lyssna till sin hustrus omdöme över allmänna angelägenheter. Lika litet som kvinnans värde såsom mor behöver förlora på ett deltagande i det politiska livet, lika litet behöver hennes värde såsom hustru göra det.

Natanael Beskow.

Kvinnorna och landstingen.

En inkonsekvens som måste rättas.

I dessa veckor, då landstingen just varit samlade över hela landet och resultatet av årets överläggningar och val föreligger, är en påminnelse om inkonsekvensen i kvinnornas utestängande från denna del av det kommunala området i hög grad påkallad.

Genom de nya kommunallagarna av den 26 maj 1909 har kvinnornas kommunala inflytande avsevärt ökats. Kvinnor kunna numera insättas såväl i stadsfullmäktige som i kommunalstyrelse m. m. Ett viktigt undantag gjordes dock. Kvinnorna frånkändes rätten att sitta i landsting. På vad grund? Denna fråga är icke besvarad. Skulle månne de ärenden, som behandlas av landstingen, vara särskilt främmande för kvinnorna?

Enligt kommunalförordningen tillkommer landsting att behandla "för länet gemensamma angelägenheter, vilka avse den allmänna hushållningen, jordbrukets och andra näringars utveckling, anstalter för kommunikationsväsendets befordrande, *hälsovård, undervisning,* allmän ordning och säkerhet" m. m. Dessa ärenden äro ju som synes av alldeles samma art som de, som förekomma till behandling av stadsfullmäktige.

Av de 34 frågor, som i år behandlades av ett enda läns landsting, voro ej mindre än 12 direkt sjukvårdsfrågor, och 8 gällde uppfostran och utbildning, däribland särskilt skolköksundervisningen inom länet. En blick på landstingens stat kan även vara av intresse. I ifrågavarande landsting slutade utgiftssumman på 338,751: 61 kr., och av dessa upptogs under rubriken sjukvård 169,447: 44 kr. samt under undervisning och uppfostran 57,543: 09 kr. Då till förvaltningen räknades 8,800 kr. och till ränta och avbetalningar 74,911: 09 kr., återstår således till alla andra utgifter den jämförelsevis blygsamma summan av 28,050 kr.

Man kan således med fullt fog säga, att det är *huvudsakligen* sjukvårds- och uppfostringsfrågor, som behandlas av landstingen, och det är ju på dessa områden, som t. o. m. våra mest avgjorda motståndare försäkra, att de önska att kvinnorna skola ha inflytande. Då hr Lindman talade mot kvinnans politiska rösträtt i Andra kammaren i år, yttrade han bl. a.: "Min uppfattning är, att kvinnan icke kan fylla funktionerna på det politiska området lika väl som männen, men att hon däremot kan göra det på det kommunala området, där hon har många viktiga uppgifter att fylla — det har många gånger förut framhållits — såsom i fråga om fattigvård, sjukvård m. m., vilket jag nu icke behöver upprepa."

Det finns således ingenting i landstingens verksamhet, som kan förklara den inkonsekvens, att kvinnorna äro valbara till andra kommunala förtroendeposter, men ej till medlem av landsting.

Förklaringen måste därför ligga på annat håll och finnes väl däri, att landstingen utom ovannämnda uppgifter även välja riksdagsmän till Första kammaren — och det var väl denna rätt man ej ville giva kvinnorna.

Men då kvinnorna kunna bli och även verkligen blivit insatta som stadsfullmäktige i de städer, som välja Första-kammarledamöter, har man ju redan brutit mot denna princip. I vårt land finnas kvinnor, som faktiskt ha direkt rösträtt till Första kammaren och som även utövat densamma, och alla kommunalt röstberättigade kvinnor ha ju indirekt rösträtt till Första kammaren.

Det inkonsekventa i dessa förhållanden har också blivit beaktat av kvinnorna själva. Vid centralstyrelsemötet i Jönköping 1910 antogs följande resolution: "Centralstyrelsen anser, att då kvinnor ändå äro valbara till stadsfullmäktige, och det jämväl i städer, som icke deltaga i landsting, konsekvensen fordrar, att de även göras valbara till landstingen."

Frågan om kvinnans valbarhet till landsting har även varit uppe i riksdagen både 1911 och 1912, vid sistnämnda riksdag i sammanhang med andra ändringar i avseende på den kommunala rösträtten. Det är påfallande vad motståndarna till kvinnans valbarhet äro fåordiga vid behandlingen av denna sak i Första kammaren. Men här finns ju intet skäl, som ej lika väl skulle kunna gälla valbarheten till stadsfullmäktige, och dessa äro ju utdebatterade och vederlagda. Högern har ju själv föreslagit och sanktionerat kvinnornas fulla kommunala myndighet. Men kammaren säger nej, medan Andra kammaren efter ett kort avslagsyrkande utan motivering av hr Nyström bifaller förslaget.

Att frågan om kvinnans valbarhet till landsting är av den allra största betydelse, faller av sig själv. Först och främst skulle hon som medlem av landstingen få tillfälle att direkt inverka på valen till Första kammaren, vilka för henne äro så betydelsefulla och dessutom skulle för henne öppnas ett vidsträckt verksamhetsfält inom ett område, som både vänner och motståndare till hennes politiska rösträtt förklara vara särdeles lämpligt för henne.

Arbetet för den politiska rösträtten får icke skymma bort de hinder, som ännu finnas på det kommunala området, och vilka i själva verket utgöra ett av hindren även för den politiska rösträttens genomförande.

Ett memento för de gifta kvinnorna.

De gifta kvinnorna ha, som vi veta, framför männen och de ogifta kvinnorna ett särskilt privilegium, såtillvida som de kunna erhålla egen debetsedel och därigenom kommunal rösträtt och valbarhet för ett mycket ringa inkomstbelopp, då hustruns inkomst alltid sammanräknas med mannens. På de närmare beräkningarna härför behöva vi ej nu ingå; vi måste blott hålla i minnet att den minsta inkomst, för vilken en gift kvinna kan erhålla egen debetsedel, är 10 kr., i vilket fall makarnas sammanlagda inkomst måste uppgå till 1,800 kr. eller däröver. Skulle den sammanlagda inkomsten vara mindre än detta belopp, så måste hustruns andel därav vara större; och det torde väl även vara det vanligaste att ju mindre denna inkomst är, dess större är hustruns andel.

Nu gäller det emellertid för de gifta kvinnorna att tänka på att de redan i år skaffa sig en inkomst, som kan ge dem egen debetsedel och därmed kommunal rösträtt och valbarhet. Som bekant skall självdeklaration avlämnas i februari, och den skall då upptaga inkomsten under närmast föregående året. Härvid är att märka att hustruns arbete i hemmet aldrig räknas som skattepliktig inkomstart. Har hustrun ingen livränta eller sparbanksbok, som ger henne beskattningsbar inkomst, så får hon försöka skaffa sig något arbete för främmande. En kanske kan få något skrivarbete, en annan kanske syr förkläden och koltar till ett barnhem, eller vet man kanske någon bland sina bekanta, som behöver handdukar fållade och märkta eller hjälp med ett och annat i hushållet. Huvudsaken är att någon inkomst verkligen erhålles. Ty: *Inkomst av arbete ger egen debetsedel; egen debetsedel ger kommunal rösträtt och valbarhet; kommunal rösträtt och valbarhet ger kvinnorna medbestämmanderätt i kommunens angelägenheter.*

Ett »rykte» och en dementi.

En medarbetare i en stockholmstidning har genom högerpressen givit spridning åt en dementi av ett "rykte", vilket, innan det på detta sätt vann publicitet, befanns för de närmast intresserade vara okänt.

Frågan gällde ett nytt regeringsförslag om rösträtt för kvinnor redan till nästa riksdag, denna gång med kommunalstreck på grund av "de vinster [säger och skriver *en!*] åt högerhåll, som Första kammaren gjort vid årets val", och om vilket statsministern förklarade sig icke hava någon vetskap.

Vi kunna försäkra, att icke heller på ledande rösträttshåll har något sådant varit på tal. Om planerna för den kvinnliga rösträttsfrågans genomförande har hela tiden fullständig enighet varit rådande mellan den nuvarande regeringen och rösträttsledningen. Någon inblandning av tredje part är här fullkomligt opåkallad, vilket ju också med all önskvärd tydlighet framgick av statsministerns svar.

Grand Pensionat
A. DEHN
Stockholm, Strandvägen 7 A
Telegramadress: Dehnpensionat
Rikstel. 31 69, 2508 Allm. Tel. 547, 873

CONSTANCE MALMSTRÖM
f. d. A. E. Schuldheis — Firman grundad 1794
KAM- & BORSTAFFÄR samt rikhaltigt lager af Toilettartiklar
23 Regeringsgatan 23 Allm. Tel. 112 42
73 C Drottninggatan 73 C Allm. Tel. 105 83

Friska blommor och vackra begrafningskransar
"LA ROSE" Blomsterhandel
30 Sturegatan, Stockholm.

LAGERSONS SKOMAGASIN
Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Första kammarvalens facit.

Första kammarvalen hava i huvudsak gått i den riktning, som förutsagts i denna tidning. Dock hava på ett par håll oförutsedda personalförändringar ägt rum. Så har t. ex. Hallands läns landstingshöger funnit med sin fördel förenligt att från sin lista stryka ett så sympatiskt namn som landshövding Askers. Hans och hr Stendahls platser tilldelades lantbrukaren B. Jönsson i Röinge och godsägaren frih. R. Hermelin. I Västernorrlands län har högern ersatt en principiell motståndare till kvinnans rösträtt, revisionssekreteraren Håkanson med en annan dito, professor Hjärne. Vänstern har utbytt rektor Hagström i Härnösand mot rektor Sandler i Hola. I Örebro län blev utgången den väntade. Hr Berger fick vika för en ren högerman, hr Svensson i Skyllberg, och på vänstersidan fick greve Mörner ge plats åt seminarieadjunkten Olsson, ett byte, som kvinnorösträttens vänner säkerligen icke hava anledning beklaga. I Södermanlands län skedde omval, och i Kalmar län slutligen insatte högern, tack vare det proportionella valsättets nyckfullhet, kontraktsprosten Meurling i Kristdala på den efter hr Ödström erhållna platsen. Härigenom blev kanske den förlust, som kvinnorna befarade, något reducerad, i det prosten Meurling åtminstone tidigare förklarat sig vara principiell anhängare av kvinnans rösträtt.

Till ledare av Martina Bergman-Österbergs samhällskurser

för arbetsåret 1912—1913 har L. K. P. R. lyckats förvärva jur. kand. Eva Andén. Fröken Andén, som under sin studenttid gjort sig känd såsom intresserad och verksam medlem av Uppsala F. K. P. R:s styrelse, tillhörde den internationella rösträttskongressens med rätta så populära marskalksstab.

Utsikt finnes dessutom att fröken Planting-Gyllenbåga framdeles skall kunna återtaga något av sin för tillfället avbrutna föredragsverksamhet, varjämte ännu ett par goda anbud på ledarekrafter föreligga.

Höstens första kurs kommer att förläggas till Dalarna.

Brev fra Norge.

De første kvinder nomineret.

Rundt om i landet foretar nu om dagen de forskjellige politiske partier nominationer paa stortingskandidater og varamænd (suppleanter).

Forgjæves har man hittil ledt efter kvindenavne. Det saa ut til at man helt hadde glemt at de er valgbare, de ogsaa. — Imidlertid holdt venstre i Gamle Akers kreds sit nominationsmöte den 9 september, og opnævnte som sin stortingskandidat pastor Eugen Hansen, og som hans varamand: *fröken Othilie Tonning,* major i Frelsesarmeen og leder av slumsöstrenes station i Kristiania. Frk. Tonning har i to perioder været medlem av kommunestyret, förste gang valgt av totalisterne, der den gang hadde særskilt partiliste, og anden gang av Kristiania venstre.

Gamle Aker er den kreds, hvorfra höire og frisindede i forrige periode nominerte *Anna Rogstad,* saa det er en god kreds for kvindelige repræsentanter. Det kommer bare an paa om venstre har lykken med sig, for Kristiania er enten höire eller socialdemokratisk i sit hjerte, og der er liten plads for mellempartierne.

I Uranienborg kreds har man ogsaa iaar stillet en kvindelig varamand. Denne gang er det socialdemokraterne, som i möte den 13:de ds. nominerte *fru Gunhild Ziener,* formand i Arbeiderpartiets kvindeforbund.

Ogsaa i denne kreds var der i 1909 opstillet en kvinde, og det dengang som stortingskandidat med mandlig varamand. Det var venstre som da opstillet *fröken Gina Krog.*

Kredsen er overveiende höire, saa der er likesaa liten utsigt for socialdemokraterne iaar at faa sin kvindelige varamand valgt, som det for 3 aar siden var for venstre at drive frk. Krogs valg igjennem.

Men vi faar se! Den 21:de oktober skal slaget staa.

Som varamand for Fredriksstad har venstre nomineret *fru Thora Hansen.*

Fru Hansen har været med i en mængde offentlige hverv like fra 1901. Har sittet i kommunestyret först som suppleant, senere som repræsentant. Været i sykehuskommissionen, medlem av tilsynskomiteen ved tuberkulosestationer o. m.

10 januar iaar blev Thora Hansen valgt — baade höire og venstre stemte paa hende — til forlikelseskommissærsuppleant, og er den förste kvinde i Norge som indhar den stilling.

I 4 aar var fru Hansen formand i "Frisindet Kvindesaksforening" i Fredriksstad. Hun er fremdeles medlem av samme styre.

Kristiania den 18 september 1912.

Fr. Mörck.

Ställningen i Ungern.

Under sommaren har kvinnans rösträtt helt plötsligt blivit en aktuell politisk fråga i Ungern. Redan i juni meddelades i en regeringen närstående tidning, att regeringen hade för avsikt att upptaga en begränsad kvinnorösträtt på det reformprogram, som den kommer att framlägga för parlamentet tidigt på hösten. Det märkliga är, att alla tidningar tyckas ta detta som den mest naturliga sak i världen, och ingen enda har hittills framhållit några teoretiska vådor av att kvinnorna få rösträtt, trots att tidningarna äro fulla av artiklar i ämnet.

I slutet av juli inlämnade Männens förbund för kvinnans rösträtt och den kvinnliga rösträttsföreningen petitioner i frågan till premiärministern, som även förestår inrikesdepartementet, vilket har rösträttsförslagen om hand. Ett gott tecken är att premiärministern, d:r Ladislaus Lukács, alltid, så fort det varit tal om utvidgad rösträtt, talat om de *personer,* ej om de *män,* som borde ha rösträtt. Hans företrädare däremot ha alltid nämnt endast *män.* Även från de ungerska kvinnornas nationalförbund har en liknande skrivelse ingått.

Uppvaktad av en deputation från dessa tre föreningar höll premiärministern ett längre anförande, vari han förklarade sig villig att framlägga förslag om begränsad rösträtt för kvinnor, såvida hans politiska vänner vore eniga med honom däri. Något bestämt löfte ville han visserligen icke ge, men då hans anhängare icke kunna tänka på opposition, om han verkligen vill upptaga kvinnorösträtten på regeringens reformprogram, kunna utsikterna därför anses mycket goda. Och vad oppositionen beträffar, är den ej stark nog att hindra ett förslag, som har regeringsmajoriteten för sig.

De ungerska rösträttskvinnorna samla nu sina ansträngningar på att förmå alla partier att uttala sig till förmån för kvinnans rösträtt.

På det hela taget förefaller ställningen att för närvarande vara ovanligt gynnsam. Nya och inflytelserika vänner komma dagligen, och intresset synes överallt vara mycket livligt.

FILMS.

Mrs. Chapman Catt har riktat en vädjan till rösträttskvinnor i andra länder att genom ekonomiskt understöd göra det möjligt för indiska kvinnor att deltaga i Budapestkongressen. Det första bidraget, 5 eng. pund, har influtit och kommer från Frankrike.

Den ungerska rösträttsföreningens kongressfond uppgår nu till nära 40,000 kr.

På anmodan av Sir John Cockburn, ordförande i Männens internationella kvinnorösträttsallians, har den engelska *Men's League for Women's Suffrage* inbjudit männens F. K. P. R. i andra länder till kongress i London 24—30 oktober för antagande av stadgar för alliansen samt diskussion av andra viktiga frågor.

Nationalförbundet för undervisning i Amerika, som räknar omkring 30,000 medlemmar, har på sitt årsmöte i Chicago uttalat sig för rösträtt för kvinnor.

Vid den stora kongressen för moralisk uppfostran, som nyligen ägt rum i Haag, höll rösträttsföreningens ordförande ett med stort intresse mottaget anförande om sambandet mellan moralisk uppfostran och kvinnans rösträtt.

Women's Freedom League i London förbereder en stor internationell rösträttsbasar i november, i vilken även den svenska L. K. P. R. anmodats deltaga.

I sammanhang med firandet av hundraårsminnet av Hollands självständighet kommer under maj—november 1913 att anordnas en stor utställning i Amsterdam, "Kvinnan 1813—1913", varvid en särskild avdelning kommer att upplåtas åt de holländska kvinnorösträttsföreningarna.

Miss Christabel Pankhurst, som ända sedan början av mars varit försvunnen från London, har nu avslöjat sin vistelseort. Hon har hela tiden vistats i Frankrike, mest i Paris, varifrån hon varje vecka försett *Votes for Women* med dess politiska ledare.

Det var kvinnorösträttens motståndare med Mr. Banbury, ordförande i anti-rösträttsföreningen, i spetsen, som i engelska underhuset röstade mot förslaget om vita slavhandelns upphävande.

En vän till kvinnorna.

Några ord om M. Emile Faguet och hans ställning till kvinnofrågan.

Av Kerstin Hård af Segerstad.

Icke alla besitta de egenskaper, som göra en människa ägnad för vänskap, men visst är, att M. Emile Faguet i sällsynt hög grad är i besittning av dem.

Jag vet ej, om nödvändigheten bjuder mig att presentera M. Emile Faguet. För många år sedan hörde och såg jag honom för första gången på en av hans föreläsningar i Sorbonne. Det betydande auditoriet visade bättre än min försäkran kan göra det makten av hans ord och undervisning.

M. Faguet är nu en gammal man, en av akademiens fyratio, med en litterär produktion bakom sig, som gör honom all heder. Och detta i ordets dubbla bemärkelse. Ty det är ej blott så, att de litterära eller politiska porträtt han tecknat utmärka sig för stor skarpsynthet, utan han visar sig i sina essayer som en hederlig, uppriktig och finkänslig människa. Vad vore lättare, säger han om Victor Hugo, än att göra en idealiserad bild av honom. "Men förmodligen är det sanningen man önskar veta." Och om Michelet yttrar han: "Han ägde icke denna mycket förfinade sinnens försiktighet, detta slags inre, ytterst subtila väderkorn som ger tillkänna närmandet, ja, blotta grannskapet av en ofinhet..." En sådan människa är skapad till vän, hälst då han, som här är förhållandet, är fallen för att giva och verkligen *kan* giva goda råd. Hur många goda råd ger han icke i sina senaste böcker: "L'art de lire", t. ex. eller dessa små volymer kallade "De tio budorden", av vilka en bär titeln: "Om vänskap." Han är också ägnad att bli en vän till kvinnorna, när han nu icke föraktar att bli det, ehuru han stundom kan vara ganska amper mot dem. Men just denna omildhet bär prägeln av vänskaplig uppriktighet.

I en av sina senaste böcker "Le Féminisme" visar han tydliga prov på sin vänskap för kvinnorna. Denna bok behandlar i en mängd små essayer åtskilliga frågor som röra kvinnorna och kvinnosaken. Några äro av mindre intresse för oss, såsom den däri han skildrar en manlig, fullt osjälvisk vän till kvinnorna från 1700-talet, såsom motsats till vilken han sätter Sainte-Beuve, vilken alltid hade en baktanke, eller några andra, där han talar om den franska unga flickans sysslolöshet, franska äktenskapslagar och deras konsekvenser eller behovet av en klubblokal för kvinnor, i samma väg som den köpenhamnska "Kvindelig Læseforening", vilken han emellertid icke känner till. Andra och särskilt den första essayen äro däremot av det största intresse. Det är ur den inledande uppsatsen jag här vill hämta några citat. Faguet behandlar däri kvinnans rösträtt och hennes tillträde till ämbeten.

Det väsentliga i kvinnosaken, säger han i detta kapitel, är detta: "Skall kvinnan vara jämställd med mannen i skolan, i familjen, i det civila, i det sociala livet?" — — — "Den civila jämställdheten består häri: Kvinnorna skola äga tillträde till alla de civila ämbeten, som äro öppna för männen. Det är härom striden står...

Jag anser att kvinnor böra få tillträde till alla civila ämbeten. Man genmäler: kvinnorna äro icke tillräckligt intelligenta för att utöva manliga yrken. — Svaret blir: Men om de icke äro tillräckligt intelligenta, vad har ni att frukta av dem?... Man säger: Inga kvinnor ha visat sig äga geni. De hava icke skrivit Iliaden, icke målat Sixtinska kapellet, icke upptäckt tyngdlagen. — Argumentet är puerilt... Är det verkligen fråga om geni? Det är fråga om att föra talan inför rätta, vårda lungsotspatienter, döma, skriva artiklar och romaner, föreläsa i litteratur och fysik, tillreda läkemedel. Kvinnor ha förmåga härtill, lika såväl som män. "Geni"-frågan reducerar sig till detta: *Några män,* tjugo på tjugo sekel, äro överlägsna alla kvinnor. Må vara! Och detta lände till männens ära. Men det hindrar inte att *alla* kvinnor — ty en försvinnande liten bråkdel bevisar ingenting för det hela — äro *alla* män lika i intelligens... Det finns dumma, det finns intelligenta, det finns talangfulla och sådana som närma sig geniet. Och på alla områden... Förbjud — det går jag gärna in på — kvinnorna de ämbeten som kräva geni. Och leta sedan reda på de ämbeten, utövade av män, som kräva geni. Det skulle roa mig att se, om ni kunde uppvisa ett enda. Är det apotekare eller lärare? Är det justitieminister eller republikens president?

Vet ni vad de göra sig skyldiga till, de som komma med en sådan invändning? Till parallellism. Parallellismen är mänsklighetens plågoris. Man gör en jämförelse mellan Cesar och Pompejus. Genast från början måste hela Cesars begåvning vara förnekad Pompejus. Man gör en parallell mellan Corneille och Racine. Naturligtvis, så fort man har fattat pennan eller tagit ordet, måste alla goda egenskaper, som man tror sig upptäcka hos Racine, vara förnekade Corneille, och vice versa... På samma sätt ävlas man att draga en parallell mellan mannen och kvinnan. De manliga goda egenskaperna äro icke kvinnliga goda egenskaper; de kvinnliga talangerna äro icke manliga talanger.

Det finns ingenting så barnsligt, som att resonera på detta vis. — — — Nej, jag sätter icke den kvinnliga intelligensen mycket högt; men det är icke att sätta den mycket högt det att anse den lika med den manliga intelligensen. — — — En liten landsortsadvokat,

Ohållbarheten i "antis" argument.

Av **Docenten Hilma Borelius.**

II.

Förhållandet mellan hem och samhälle, hemliv och samhällsliv envisas "antis" att se och behandla utan hänsyn vare sig till rådande ekonomiska förhållanden eller småningom utvecklade etiska krav. Vad alla de mer och mindre burgna fruarna med valkhår och sidenunderkjolar och anspråk på antika möbler, elektriskt ljus, badrum och övriga tidsenliga agremanger skulle säga, och vad deras män, i många fall redan överhopade av arbete och familjebekymmer, skulle säga, om svägerskan-systern eller en hel rad sådana, gjorde anspråk på att dela deras hem, endast likviderande med hushållssysslor och barnskötsel — däröver fundera icke de fullt ortodoxa "antis", som önska "reformera" kvinnans ställning till överensstämmelse med förhållandena för ett eller halvtannat århundrade sedan. "Hem, hem", ringer det för deras öron — om nådehjon eller förkrympt hustru till en brutal man, vad mer? Det kommer icke "antis" vid. Endast de fåkunniga rösträttskvinnorna tänka, som den sympatiska, ungdomsstrålande Mrs Corbett Ashby uttryckte det på Stockholmskongressens till trängsel besökta K. F. U. K.-möte, att det är ett hån att slunga kvinnorna i ansiktet lösen: "Håll dig till ditt hem", när verkliga förhållandet är, att skaror och åter skaror av kvinnor intet hem ha att gå till. Mrs Chapman Catts storstilade och djupgående motivering av rösträttsrörelsens "otålighet" i hennes anförande vid kongressens högtidliga öppnande rörde sig också just kring dessa kvinnor, de obemedlade, som utan yrkesskicklighet finna sig handlöst utkastade på arbetsmarknaden. Och om intet "hem" på vad villkor som helst står öppet? "Hem" — det ordet har nog lika lockande klang för rösträttskvinnorna som för deras vedersakare, men de moment, som för dem bilda detta begrepp, äro å ena sidan flera och mångsidigare, å andra sidan mera utvalda, och de vilja ej finna sig i att "hemmet" blott är ett lyckligt fåtals paradis.

De fullt ortodoxa "antis" utmärka sig för stor frikostighet i beskyllningar. Då vi här egentligen ha de kvinnliga "antis" för ögonen, slippa vi undan ett närmare skärskådande av de värsta, lika fula som oresonliga beskyllningarna, huru väl de än karaktärisera sina upphovsmän: de antimän, hos vilka något helt annat än teoretiska skäl bestämmer deras ställning till kvinnans rösträtt. Visst finnes det kvinnor, som skulle utgöra den applåderande claque'n till dessa — sie sprechen aber nicht mit och kunna förbigås.

De kvinnor, som taga till orda, äro fullt sedesamma i uttrycken, men man kan näppeligen behandla deras beskyllningar utan att råka in i futtigheter.

Jämte sin huvudprincip: "Kvinnan för hemmet och hemmet för kvinnan" inrymma "antis" diverse medgivanden i mer eller mindre uppenbar strid mot deras övriga tolkning av sin egen huvudprincip. Dessa medgivanden röra dels förvärvsmöjligheter för kvinnan — relativt få av antirösträttskvinnorna önska på fullt allvar tillbaka den halva arvsrätten och de strumpstickande, förgrämda gamla mamsellerna — dels vissa arter av filantropisk och social verksamhet, dels slutligen, vad de mest frisinnade beträffar, t. o. m. kommunalt medborgarskap.

Det förstnämnda av "antis" medgivanden är helt enkelt en eftergift åt nödvändigheten, och i sin tendens att så vitt möjligt hålla tillbaka, skjuta undan och sätta ned kvinnornas arbetsprestationer utanför det "av naturen anvisade" området för deras verksamhet besitta de en oklanderlig följdriktighet. Sämre är det ställt med följdriktigheten i det andra och tredje medgivandet. Här erkänna "antis" gemenligen icke, att deras ståndpunkt är starkt påverkad av tidsandan och det aktuella läget, utan vilja med otroliga slingerbultar söka ådagalägga, att den har en principiell begrundning.

Åter och åter upprepa "antis" för sina rösträttslystna medsystrar sin rekommendation av verksamheten inom fattigvård, sjukvård, fångvård etc., glatt ostörda av vore det ock ett helt arkiv av belägg för att "denna excentriska oroliga verksamhetsåtrå", som yttrade sig i "fattigvård, sjukvård, fångvård" etc., för ett halvt sekel sedan var upprörande okvinnlig, symptom av en "emancipation" av den mest oroväckande art. Vad som nu anses falla inom kvinnans "rätta" verksamhet, var då helt enkelt "missbruk av kvinnans verksamhet". Dylika av kvinnorösträttens förkämpar gjorda återblickar ha väl ännu aldrig bragt en sannskyldig "anti" ur fattningen eller gjort honom eller henne förlägen. Varken riksdagsmän eller tidningsredaktörer eller familjedamer av den rätta, d. v. s. mot kvinnans rösträtt och kvinnosaken i allmänhet fientliga åskådningen finna sig därav föranledda till någon revision av sina dogmer.

Mest orimlig och mest uppenbart orimlig är emellertid den ståndpunkt, som gillar och förordar kvinnornas kommunala medborgarskap, medan den vidhåller, att kvinnans politiska rösträtt är principiellt oriktig och naturstridig. Såsom genomgångsstadium är kommunal rösträtt och valbarhet utan politisk fullt rimlig och ej mera självmotsägande än många andra, i praktiska livet ofta oumbärliga halvmesyrer, även om stadiet utmärkes av sådana små lustigheter som att hos oss de kommunalt röstberättigade kvinnorna genom rätten att välja stadsfullmäktige och landstingsmän ha lika stor rösträtt till *Första* kammaren som flertalet män och de kvinnliga stadsfullmäktige större (d. v. s. omedelbar) rösträtt till Första kammaren än flertalet män.

Däremot tillhör det de rena orimligheternas område att, såsom "antis" både i och utom Sverige, nota bene där kommunal rösträtt för kvinnor redan är införd, söka konstruera upp en *principiell* åtskillnad mellan kommunal och politisk rösträtt, enligt vilken den förra i motsats mot den senare bör eller åtminstone utan alltför stor samhällsfara kan upplåtas åt kvinnorna. Endast ett praktiskt trångmål frampressar detta underliga "principiella" särskiljande.

Teoretiserandet angående förhållandet mellan kommunal och politisk rösträtt utfaller hos den kvinnliga rösträttsrörelsens lärda manliga motståndare olika, allteftersom detta teoretiserande är eller icke är påverkat av den kommunala rösträttens redan skedda utsträckning till kvinnorna.

I Frankrike sakna kvinnorna kommunal rösträtt. Villey är oförhindrad att i sin lilla handbok Législation électorale comparée des principaux pays d'Europe (1901) göra den logiskt riktiga anmärkningen, att man ej kan uppställa någon principiell åtskillnad mellan administrativa och politiska val.

I Sverige är kvinnornas kommunala rösträtt ett fullbordat faktum. Följaktligen finner en politisk skribent, som är hätsk motståndare till den kvinnliga rösträttsrörelsen, att rösträtt och valbarhet till *riksdagen till skillnad från* den *kommunala* rösträtten och valbarheten innebära ett "i egentlig mening offentligt liv", som är "onaturligt för kvinnan", och med andra likartade omsvep och tricks reda sig likasinnade tidningar.

När "antis" kommit till en ståndpunkt som den sistnämnda, befinna de sig onekligen på vacklande grund och på ett sluttande plan. Sakernas eget sammanhang driver dem till mått och steg, som indirekt och såsom ett förberedande stadium tjäna den sak, de äro avsedda att skada.

Antirösträttskvinnorna få de amplaste lovord för vad *de* tala på möten och skriva i tidningar och broschyrer. T. o. m. en verklig eller med orätt förmodad akademisk examen får hos en antirösträttskvinna en sympatisk och respektgivande prägel, åtminstone i samband med hennes rösträttsfientlighet.

Mundus vult decipi.

Behöver Ni hjälp

bör Ni anskaffa en god och pålitlig sådan. Den bästa hjälpen vid lagning och stoppning av linne och yllesaker är en

"SINGER"-SYMASKIN.

Är därför oumbärlig i hemmet.

EAU MONO

(Professor MONO)

Oöverträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy.
Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Riks Tel. 33 09. Allm. Tel. 311. (KR 476)

som magnifikt blåser upp sig inför sin hustru, vilken, enligt hans åsikt, är ur stånd att ens hava den avlägsnaste idé om sin mans utomordentlighet, är ett av de mest roande skådespel, som universum dagligen erbjuder. —

Den tredje frågan är könens likställdhet i det sociala livet. Böra kvinnorna ha samma politiska rättigheter som mannen, valrätt och valbarhet?...

Jag anser, att man bör giva åt kvinnan fullkomligt samma rättigheter som åt mannen i det sociala livet... Principen är att mannen, den mänskliga varelsen, icke bör lyda någon annan lag, än den han själv har skapat. Leva kvinnorna under lagen; äro de underkastade dess fördelar och nackdelar? Ja. Således böra de vara med att stifta den. Det är tyranni om jag tillhör en sammanslutning, vars villkor jag icke accepterat och vilka jag icke kan modifiera. —

Men om kvinnan är omyndig som ett barn? Ingen tänker på att giva barn valrätt och valbarhet. — Jag har redan svarat härpå, i det jag visat att kvinnorna endast äro barn i det fall, att man anser att även männen äro barn.

Det är vanskligt att vägra erkänna kvinnans politiska intelligens, då man erkänner hennes intelligens i allmänhet. Kvinnorna ha också bevisat genom två Elisabeth, två Catharina, en M:me de Staël att de veta om, hur en stat skall styras.

Men kvinnorna lämpa sig icke för politik, ty de ha inga stora vyer... Då och då måste man skratta. Denna invändning ger ett hälsosamt nöje. Är det genom stora vyer som männen rösta? — — — Kvinnorna ha precis lika stora vyer som vi, d. v. s. passioner mer eller mindre elegant omklädda till idéer. Kvinnorna kunna t. o. m. göra anspråk på att vara mycket lämpligare än män till väljare... Kvinnorna äro över huvud taget icke alkoholister. Alkoholismen är icke kvinnlig. Kvinnor, i allmänhet äro icke brottsliga... Brottet är icke kvinnligt.

Också har man i länder där kvinnorna börjat rösta, (Australien, några av Amerikas Förenta stater) med förundran märkt att kvinnorna räknade med kandidaternas moraliska värde, något varmed den manliga allmänna rösträtten aldrig sysselsätter sig. — Det är just detta faktum som gör att politici aldrig skola giva kvinnorna politiska rättigheter... För min del är jag alldeles övertygad om att den kvinnliga rösträtten skulle åstadkomma en moralisk förbättring, ett renande av rösträtten. — — —

Nu finns det emellertid en invändning av allmän natur: 'Arbetets differentiering är en nödvändig följd av mänsklighetens utveckling'... Det tror jag visst. Arbetsfördelningen är en nödvändig följd av mänsklighetens utveckling. Men vem har sagt att denna arbetsfördelning skulle ske efter kön. Utvecklingens lag... är delning av arbete efter begåvning; och könet har alls ingenting att göra med detta. Med undantag för kriget för mannen och moderskapet för kvinnan finns det ingen naturlig specialisering för ett kön i en sysselsättning och för ett annat i en annan. Det är oförklarligt att man icke får ögonen öppna för vad som sker i familjerna. Följes här könet? Alls icke. I vissa familjer är det mannen som är kokerska och hustrun författare. — Anomalier, säger man. — Ja, men mycket ofta förekommande. Och vidare har jag aldrig sagt annat än att likheten mellan könen skall frambringa anomalier. Den skall reglera de naturliga anomalierna, som i sig själva äro goda, respektabla, dyrbara t. o. m. för det allmänna bästa..."

Nu är det visserligen så, att Faguet och för denna uppriktighet bör man hålla honom räkning — icke i praktiken säger sig tro att *flertalet* kvinnor lämpa sig för manliga befattningar. Men han säger dock: "Då männen säga: 'Ingen kvinna är skapad för manliga sysselsättningar', hava de orätt. Och då de tillägga: 'således skall ingen kvinna ha rätt att utöva ett manligt yrke', hava de orätt ända till det absurda".

Faguet gör härpå en digression, beklagligtvis alltför lång för att anföras, om de nackdelar och fördelar likställigheten enligt hans åsikt kommer att medföra rent mänskligt taget. Han visar sig här sådan han i slutet av sin artikel säger sig vara, som en illusionslös feminist, som stundom och ofta av rent personliga skäl — vilken svensk man skulle erkänna något sådant? — får en dragning åt antifeminism.

Men han återvänder härefter i denna sin i samtalston förda essay till sin förra utgångspunkt och hävdar, att likställigheten mellan könen bör antagas av lagen och sedvänjan och att den skall åstadkomma yrkenas fördelning enligt förmåga, "hos vilket kön denna än uppenbarar sig och utan att något kön a priori eliminerats." Jag slutar med ett samtal, som Faguet tänker sig föra med några personer, som skola välja levnadsbana.

"Ni tror er född att bliva läkare? Man eller kvinna, likgiltigt vilket. Försök att bliva läkare.

Ni tror er vara född att bli frisör? Det är snarast ett kvinnligt yrke och ni är man. — Ja, men i själva verket är jag kvinna. Jag är svag, kokett och pratsam.

Ni är kvinna och tror er hava snarast manliga egenskaper. Tag en manlig sysselsättning, trots det att ni är kvinna. Ni är man och har tämligen blygsamma intellektuella resurser. Tag ett kvinnligt yrke, fastän ni är man.

Med ett ord: yrkena hava intet kön. De fordra icke den och den yttre skapnaden utan det eller det anlaget."

Stöd ert länsförbund!

Ju mer arbetet inom L. K. P. R. vidgas, desto kännbarare blir också behovet av starka länsförbund. En massa nybildade föreningar på landsbygden behöva hjälp för att under ogynnsamma förhållanden kunna hålla sig uppe och växa sig starka. Många platser vänta på den tändande gnistan för att få en F. K. P. R. till stånd, och alla känna vi behov av varandras hjälp och stöd. Det är länsförbunden, där sådana finnas, som skulle förmedla den ömsesidiga hjälpen. Men för att detta skall kunna ske, kräves av de särskilda föreningarna i länet, att de intressera sig för sitt förbund.

Arbetsutskottet kan ju ej göra mycket utan föreningarnas stöd. Detta stöd kan ges på olika sätt. Först och främst genom att alltid sända sina kommitterade till förbundsmötet. De gemensamma angelägenheter, som då diskuteras, behöva belysas från de olika synpunkter, som kunna göra sig gällande i de respektive föreningarna. Planer, som uppgöras för det kommande arbetsåret, behöva stödjas av alla föreningarna. Det ömsesidiga förtroende, som ett gemensamt arbete för ett rättfärdigt mål skänker, behövs så väl för att arbetet ej skall bli betungande.

Och sen under det långa arbetsåret är det nödvändigt, att A. U. får stå i livlig rapport med förbundets föreningar.

Varje förening kunde luckra upp jorden i trakten omkring och så bereda platser för nya F. K. P. R. samt tillskriva A. U. om orter, där nya föreningar med fördel kunna bildas. Och så naturligtvis, först och sist, det ekonomiska stödet. Föreningarna betala ju sina avgifter till förbundet, men dessa avgifter överstiga väl knappast i något fall 10 öre pr medlem, och det förslår inte långt. Jag föreställer mig att F. K. P. R. på de flesta platser i höst ämna vidtaga åtgärder för att stärka sina agitationskassor. Hur skulle det vara, om basaren eller soirén lyckades, att ge t. ex. en tiondel av förtjänsten till förbundskassan? Det kommer ju alltid på ett eller annat sätt tillbaka föreningen till godo.

Och en sådan extra hjälp skulle säkert hälsas med tillfredsställelse av kassörerna i länsförbunden.

Signe Wollter,
Ordf. i Älvsborgsförbundet.

Folkomröstningen i Ohio.

Resultatet av folkomröstningen i Ohio motsvarade ej de ansträngningar, som gjorts från rösträttskvinnornas sida. Det blev reaktionens krafter med spritintressena i spetsen, som hemburo segern denna gång. Kvinnorna ha dock ej låtit detta nedslå sitt mod, utan hoppas nu på bättre lycka nästa gång.

En staty över Kristina Gyllenstierna.

I juni i år utsände kommittén för resandet av en staty över Kristina Gyllenstierna ett upprop för insamlandet av medel därtill, undertecknat av bl. a. Anna Douglas, f. Ehrensvärd, Lizinka Dyrssen, f. af Ugglas, och Selma Lagerlöf. Detta upprop har ej förklingat ohört. Redan i juli hade 17-à 18,000 kr. influtit, och sedan dess ha kommittémedlemmarna alljämt arbetat ivrigt på insamlingen, så att man kan antaga, att det erforderliga beloppet, 25,000 kr., i det närmaste är fulltecknat. Man har tänkt sig att statyn, som är ämnad att resas på västra sidan om slottet, skulle kunna avtäckas redan i oktober i samband med att Föreningen för Stockholms fasta försvar firar sitt 10-årsjubileum.

Arbetet ute i landet.

Göteborgs F. K. P. R., som den 7 okt. fyller 10 år, högtidlighåller dagen med ett sammanträde på Grand hotell, varvid professor O. E. Lindberg håller föredrag över ämnet: "Kvinnorna i Tusen och en natt." Tal kommer dessutom att hållas av fru Frigga Carlberg, och sång och musik utfyller programmet.

Jönköpings F. K. P. R. hade den 21 sept. anordnat ett samkväm, varvid L. K. P. R:s sekreterare, fru E. Boheman, höll ett intressant och lärorikt anförande om rösträttsfrågans behandling i riksdagen samt om de olika partiernas ställning till densamma. Tal. berörde även den kvinnliga rösträttsrörelsens historia och påminde de närvarande om, att det i år är 10 år sedan den första svenska rösträttsföreningen bildades i Stockholm, och att lokalföreningarnas antal nu uppgår till 186.

Krokstrands F. K. P. R. hade den 14 sept. anordnat en festlig tillställning med föredrag och tablåer i Folkets hus, besökt av omkring 250 personer. Såväl festsalen som scenen voro dekorerade med blommor i rösträttsfärgerna. Pastor Karlsson från Strömstad höll föredrag över ämnet "Arbete och kvinnans insats däri". Krokstrands musikkår och sångkör medverkade, och mellan tablåerna slutsåldes kvarligande nummer av Rösträtt för Kvinnor.

Sölvesborgs F. K. P. R. hade den 14 sept. ett talrikt besökt möte. Sedan ordf., fröken Ebba Hultqvist, hälsat de närvarande välkomna, överlämnade hon med ett ståtligt anförande till föreningen en rösträttsfana, bestående av två horisontala gula fält och ett vitt mittfält, å vilket står i gult orden "Rösträtt för kvinnor". Talarinnan erinrade om hur man i våra dagar vill samla kvinnorna under olika fanor, men att de främst böra samla sin styrka under egen fana i strid för egna rättigheter.

Sedan därefter stadgarna för Blekinge länsförbund föredragits, valdes till ombud vid årsmötet i Ronneby den 22 sept. fröknarna M. Lundqvist, K. Skarp och A. Malmberg.

Ny landvinning.

Ny F. K. P. R. har bildats i Bengtsfors, Dalsland, efter föredrag av fröken Signe Wollter. 15 medlemmar ingingo i föreningen, som anslutit sig till Älvsborgsförbundet av L. K. P. R.

Meddelande från V. U.

Det i cirkulär N:r 88 omnämnda utvidgade numret av Rösträtt för Kvinnor utkommer den 15 oktober. F. K. P. R. uppmanas att i god tid insända rekvisitioner å lösnummer till tidningens expedition. För pris se cirkulär N:r 85.

Obs.! 25 öres prenumerationen för 4:de kvartalet. Hela årgången 1912 75 öre. All prenumeration sker genom posten.

Sjunde upplagan af L. K. P. R:s Minneslista

har nu utkommit. Minneslistan innehåller en förteckning på de stater, där kvinnans rösträtt är genomförd samt en översikt över frågans utveckling i Sverige från F. T. Borgs motion 1884 till regeringspropositionen 1912. Rekvireras från L. K. P. R:s expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm. Pris 5 öre.

Brevlåda.

På förfrågan från utlandet få vi meddela att provprenumeration å Rösträtt för Kvinnor till utlandet för 4:de kvartalet 1912 kan ske genom insändande av 55 öre i postanvisning till tidningens expedition, 6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Expeditionen.

ROHTLIEB & COMP.
Innehavare:
Översättarinnan EMILIE KULLMAN
Kontor:
Nybrogatan 26, Stockholm.
Prima Anthracit i olika krossningar.
Hushållskol, Cokes,
Marie-Briketter till billigaste priser.
Riks Tel. 40 62. Allm. Tel. 78 39.
(K. R. 403)

Stockholms Nya Resandehem
STUREPLAN — Birgerjarlsgatan 19 — (Kungsgatan 1.)
Rikstel. 77 50. Allm. Tel. 242 21.
Nytt — Förstklassigt — Komfortabelt.
Rum från 2 kr. till högre pris. Veckorabatt gives.
Högaktningsfullt E. LINDORM.

Stockholms Ritkontor
rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.
Huvudaffär: Drottninggatan 30.
Filialer: Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

AFFÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas?
så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsgatan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs.! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776).

Ivar Öhrnbergs Bokbinderi
4 Observatoriegatan, Stockholm. R. T. 8203, A. T. 104 32. Utför allt vad till yrket hörer. Uppfodring och fernissning av kartor och planscher. Specialité: Förgyllning för hand och press. Klädsel av skriv- och spelbord. Omsorgsfullt arbete och moderata priser. (A. F. 796.)

Agnes Hallbergs Modeaffär
Upplandsgatan 25
rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.
Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797.)

Agda Svenssons Modemagasin
Mästersamuelsgatan 63. Allm. Telefon 159 07
Rekommenderar sitt stora välsorterade lager av alla nyheter i Modebranschen. Sorgsaker ständigt i lager. Pariser-Modeller. Obs! Billiga priser.

Ateljé Central.
Om Ni vill ha väl utförda porträtt och billiga priser, gå till Mästersamuelsgatan 71, andra huset från Vasagatan. *Hiss.* Visit 3 kr., kab. 5 kr. pr duss.
Ateljé Central.

Välj ett vackert sommararbete hos
ESTHER FLYBORG
Tapisseriaffär
Götgatan 15, 1 tr. Allm. Tel. 30687
Malmskillnadsgatan 48 A Allm. Tel. 4825
Vesterlånggatan 52, Allm. Tel. 21847

FÖRENINGEN
HANDARBETETS VÄNNER
5 Birgerjarlsgatan, Stockholm
Riks 91 02. Allm. 116 74.

Rösträtt för Kvinnors

femtonde nummer innehåller bl. a.:

Kvinnorna och landstingen.
Ett memento för de gifta kvinnorna.
Ett »rykte» och en dementi.
Första kammarvalens facit.
Brev fra Norge. Av *Fr. Mörck.*
Ställningen i Ungern.
Films.
En vän till kvinnorna. Av *Kerstin Hård af Segerstad.*
Ohållbarheten i »antis» argument. II. Av *Hilma Borelius.*
Stöd ert länsförbund! Av *Signe Wollter.*
Arbetet ute i landet.
Notiser m. m.

P. A. Collijns
Extra Prima
o. Prima
Bomullslärft.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

BILLIGA BÖCKER!
Antikvariatet, Malmskillnadsgatan 25
Svensk och utländsk litteratur, planschverk, musikalier m. m. Böcker uppköpas!
Allm. Tel. 127 51. Kom ihåg adressen!

DAMFRISÉRINGEN
24 Mästersamuelsgatan 24
utför alla slags kamningar, hårarbeten och champonering. Förstklassigt arbete till moderata priser.
Allm. Tel. 190 18.

MODEAFFÄREN
Oskarsteaterns hus
rekommenderas.
Rikt och välsorterat lager. Billiga priser.
Allm. Tel. 244 01 *IDA NORDGREN.*

ELIN MADÉNS Märkningsatelier
LILLA VATTUGATAN 12 (hörnet av Brunkebergstorg). STOCKHOLM
Utför all slags märkning för maskin. Även hålsömnad och stoppning av duktyger samt fällning emottages. Förstklassigt arbete. Billiga priser. A. t. 119 05.

Gustafson & Barchæus
Modemagasin
9 Jakobsgatan 9. (OBS.! Mitt emot Nordiska Kompaniet).
Ständigt lager av Sorgartiklar. Förstklassigt arbete. Moderata priser. Allm. Tel. 228 56.

JANSSON & LÖFVING
MODEMAGASIN
Skepparegatan 29
Allm. Tel. 248 95 Rikstel. Ö. 11 23

Föreningens för Svensk Hemslöjd
Permanenta utställning
Biblioteksgatan 12, Stockholm.
Enda försäljare av *äkta allmogearbeten* såsom Vävnader, Spetsar, Folkdräkter, Möbler, Järn- och Träarbeten, Lergods m. m.

OBS.!
Önskar ni stilfulla och välgjorda möbler? Gör då ett besök
MÖBELAFFÄREN
Gamla Kungsholmsbrogatan 26, Malmskillnadsgatan 19
A. P. Anderson.

Hotell, Matsalar o. d.

Vegetariska Matsalarna & Pensionatet
Drottninggatan 94, 1 tr. rekommenderas. Middag serveras från kl. halv 4—5. Tiden kan dock ändras efter överenskommelse.
A. T. 26055. *Augusta Rydell.* (A. F. 777.)

MÜLLERS CAFÉ
16 Norrlandsgatan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora hygieniska Matsalar 1 tr., känt för sin goda, vällagade mat. Å nedre botten servering efter tyskt och svenskt mönster. Obs.! Stor rabatt vid köp av kuponger. Obs.! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Hotell Hägglund
Innehavare: H. Brolin
Nära Centralstation 36 Vasagatan, Stockholm Vid Central-Posthuset
Rekommenderar sina hemtrefliga och tysta rum till moderata priser. Rikstel. 37 02. Allm. tel. 116 73

Norrländska Privathemmet
(Anna Öhrlund)
Stora Vattugatan 5, Stockholm. Allm. Telefon 209 61.
För resande ljusa o. komfortabla rum, försedda med elektr. ljus m. m. Obs.! Hiss. Endast 2 min. från Centralstation.

PENSIONAT HÖJDEN
5 tr. Hiss.
Trevliga rum, godt bord med trevlig utsikt från takplatån
Vasagatan 5 Riks 124 53

Emma Grönbergs Pensionat
15 A Norrlandsgatan 15 A
(2 min. väg. från Norrmalmstorg och Kungsträdgården)
Tysta, komfortabelt möblerade rum från 2 kr. Hiss, elektr. ljus, Värmeledning, W. C. Ringledning i alla rum.
English spoken. Deutsch sprechen. A. T. 114 47. R. T. Norr 5 05.

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A.-B., 1912.